

Acésta f6ia ese
cate 3 c6le pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, 6ra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 gabenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

F6i'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abon6dia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, s6u prin posta
s6u prin domnii co-
lectori.

Nr. 24.

Brasiovu 15. Decembre 1875.

Anulu VIII.

Sumariu: Baseric'a roman6sca in lupta cu reformatiunea. (Urmare.) — Documente historice din 1848 et 1849. (Urmare.)
Unele sciri dela societatea academica romana. — Bibliografia.

Baseric'a roman6sca in lupta cu reformatiunea.

(Fragmentu historicu cititu in sied. societatei acad. romane
dein 12/24 Sept. a. c.)

(Urmare.)

III. P6na la ce intensitate voru fi ajunsu per-
secutiunile continuate asupra basericei romaesci dein
Transilvani'a si Ungari'a, se p6te cun6sce nai bene
dein decretule unoru principii ai Transilv6nei, carii
de si ei insii calvini zelosi pentru restabiliea unita-
tiei in credenti'a loru, prin urmare fautori ai propa-
gandei calviniane, totusi in unele momete lucide
carei vinu une-ori si fanaticismului religios, s6u in
dile de pericule mari, candu avea lipsa d' braciule
armate si de pungile romanilor ori de onfederati-
tiune cu principatele romanesci, se induplcara a o
lua sub protectiunea loru, chiaru si cu etamarea
unoru legi tiranice aduse de c6tra dietele terei. In-
tre acei principii aflamu la Petru Bod si in Chronica
lui G. Sincai la an. 1609 pre Gabriel Bathori,
de altu-mentrea omu teneru, spulberatu si setosu de
sange, caruia totusi i se facuse mila de crulu ro-
manescu caditu in sierbitutea cea mai apra dein
c6te se potu cugeta. Deci acestu Bathori eusse una
diploma cu dat'a de Alb'a-Iuli'a 9. Iuniu 609 sub-
scrisa de elu si de cancellariulu (marele logofetu)
Stefanu Candea, stranepotu alu unei fanlii roma-
nesci de cele renegate. In acea diploma principele
afla, c6 preotii romanesci dein t6ta Transilvani'a si
Ungari'a gemu sub tractare neauditu de re (malum
inconditum), apoi decide, c6 preotiloru romanesci se
le fia permissu a se muta, chiaru si f6ravoia pa-
troniloru (boieriloru proprietari) dela una omuna la
alt'a, precumu si c6 se fia scutiti de t6teservitiile
tieranesci si civili, se dea numai patroniloru honora-
riele usitate dein vechime.*)

S'ar parea la prim'a vedere, c6 asemenea diploma
va fi usioratu multu starea clerului romanescu; dara
cercetandu lucrulu mai de apr6pe, t6ta p6ctiunea
lui G. Bathori devene illusoria. Las' c6 tafasii ma-

gnati ai tieriei declar6 acte domnesci de natur'a ace-
stei diplome indata la emanarea loru de inconstitu-
tionali si ilegali, dar' apoi anume ac6sta era paraliz-
sata cu totulu prin alta diploma esita numai cu c6-
teva luni inainte dela principele Sigismundu Rakoczi,
cu dat'a Beiusiu (Belényes) 1608, in fav6rea aceloru
preoti si episcopi de nationalitate roman6sca, carii
apucasera a trece la calvinia cu poporenii loru, si
carii era se mai tr6ca dupa aceea; c6-ci adeca Sig.
Rakoczi asigura popiloru romanesci trecuti la calvinia
t6ta auctoritatea, on6rea, grati'a, privilegiuri, favori,
libertati si prerogative, de c6te se bucura clerurile
confessiuniloru recunoscute prin legi, si anume po-
pimea magiariloru reformati calviniani, 6ra dreptulu
de a'si alege episcopi si protopopi li se confirma de
nou si inca cu adaosu, c6 aceia se fia trasi cu totulu
de sub jurisdictiunea episcopiloru si protopopiloru
valachi si serbesci, ceea ce se notific6 si mitropoli-
tului gr. resarit6nu Sava I., c6 se nu cutedie a'si
subordina siesi pe popii si protopopii calviniti.*).

Acelu privilegiu mare, datu acelu episcopu si
aceloru popi romanesci carii se calvinisera, s'a in-
noitu si confirmatu de c6tra principele Gabrielu Beth-
len de Ictaru prin diplom'a sa dein 25. Iuniu alu a.
1614. Totu acelu domnitoriu, de altu-mentrea lumi-
natu si curagiosu, care au aparatu protestantismulu
si cu armele, dupace infiintase si sc6le superiori in
capital'a de atunci a Transilv6niei, lu6 totu-odata me-
suri c6 se duca la acelea multime de teneri romani
dein cei mai destepti, spre a'i instrui in doctrinele
religiunei calvinesci. Cu acea mesura Bethlen imi-
tase pe primii sultani ai turciloru, carii rapia seu lu6
cu titlu de tributulu multime de copii de ai christia-
niloru, pe carii d6 in sc6lele ulemaliloru c6 se'i in-
stitue in religiunea mohamedana, dupa aceea i in-
rol6 in faimosulu corpu alu ieniciloru. Intocma asia
s'au inrolatu mii de mii dein junii de nationalitate
romana. Totu Bethlen a pusu se se traduca si Bi-
bli'a in limb'a n6stra, care inse nu s'a potutu tipari
sub domni'a lui, ci mai tardu.

Acelasiu privilegiu alu romaniloru calviniti mai

*) Vedi ac6sta diploma publicata intregu i limb'a la-
tina de dn. Cipariu in archivu Nr. 28 dupa cum se afla la
Fiedler, 6ra la Sincai tom. II. pag. 319 et sequ. romanesc.

*) Vedi si ac6sta diploma intr6ga in Archivu Nr. 91
dein 1870 pag. 609 - 610.

fu confirmatu si de càtra principele Georgie Rakoczi I. prin diplom'a sa dein 9. Aprile 1638. De altumentrea privilegiulu datu romaniloru calviniti era intru tóte in spiritulu legiloru dietali sanctionate in sec. alu 16-lea si anume art. 13 dein 1568 si art. 5 dein 1577 citati mai in susu. Acestu domnitoriu inse a mersu si mai departe intru exterminarea dogmeloru, a ritului si a toturoru institutiuniloru antice ale basericeii orientale. Domnulu Munteniei Matheiu Basarabu recomandase lui Rakoczi de mitropolitulu in Transilvani'a pe unu hieromonachu dein Munteni'a anume Ilie Iorestu, precumu se spune, esitu dein una familia de frunte. Mitropolitulu Iorestu dupa-ce se vediù confirmatu in scaunulu mitropoliei, incepuse a se oppune mesuriloru destructórie si a'si apara baseric'a sa de calvini. Acésta portare a lui fu considerata de crima; se aflara inse alte preteste spre a surpa pe Iorestu. Ilu incurcara in nesce istorii femeiesci, dupa aceea convocandu sinodu, exoperara degradarea si transmitterea lui in manile auctoritatiloru civili, unde dein mandatulu principelui fu batutu cu nuiele, apoi exilatu, éra averile lui se confiscara. Dupa acésta se comandà sinodului gr. res. orthodoxu, cá se'si aléga altu mitropolitulu, inse asia, cà de nu va alege vreunu individu placutu episcopului magiaru calvinescu, se scia dein capulu locului. cà principele nu'lu va confirma. Sinodulu, sèn mai bene, simulacru si umbra de sinodu, alese pe pop'a St. Simionu, éra superint. calv. St. Gelei ilu recomandà si principele ilu confirmà, prin diploma dein 10. Oct. 1643, inse sub cincispredece conditiuni, deintre care cele mai memorabili sunt acestea: Tóte partile ritului basericescu se se execute in limb'a romanésca. Catechismulu calvinescu care se inpusesse mai deinainte clerului, ilu va introduce preste totu si tenerimea va avea se'lu invetie pe acela. Sacramentulu baptismului se se administre numai cu apa curata, adeca se nu se puna si untu-de lemnu. Sant'a cuminectura se se dea numai la cei adulti, nu si la copii. Santei cruci si icóneloru se nu se dea niciunu cultu religiosu, ci se fia considerate numai cá decoratiuni ale basericeiloru. Dela ingropatiuni se se omitta cerimoniile superstitióse. La cununia se cera dela mire si mirésa juramentu de credentia, éra in casuri de divortiu se judece dupa canónele basericeii reformate calviniane. Mitropolitulu se nu cutedie (non attentabit) a se oppune aceloru romani carii voru trece la legea calvinésca, nici se intrepreda ceva in contra loru, ci si dupa apostasi'a loru se'i considerare si tractedie cá pe fratiu sei. Mitropolitulu se fia obligatu a tiené in toti anii sinodu generale; inse atàtu elu càtu si protopopii sei, nu va cutedia se aduca la indeplinire canónele sinodali, fàra ratificarea episcopului calvinescu, dein alu carui cuventu n'au se ésa. Mitropolitulu romanescu orthodoxu se nu cutedie a pedepsi, a destitui, denumí vreunu protopopu, fàra a cere mai antaiu involirea episcopului calvinescu. Tóte causele mai mari de judecata atàtu

dela protopopi, càtu si dela mitropolia se se transmite spre revisiune la episcopulu calvinescu alu unguriloru. Prin aceeași diploma G. Rakoczi scóte de sub jurisdictiunea mitropolitulu romanescu câteva parochii dein cele mai de frunte, si districtulu Fagarsiuulu intregu cu trei protopopiate, care tóte remanu supuse jurisdictiunei episcopului calvinescu.

Popa Stefanu Simionu acceptà conditiunile coprinse in acésta diploma si puse juramentu pe ea. Dein acea di baseric'a orthodoxa a romaniloru dein Daci'a superioare mai existá inca numai cu numele; mitropolitulu si clerulu se calvinisera.

Mai departe este sciutu, cà sub acestu Rakoczi se infientiasse si tipographia romanésca, dein care au si esitu câteva carti romanesci cunoscute literatiloru nostrii.

Georgie Rakoczi II. inca a confirmatu privilegiulu popiloru romanesci trecuti la calvinia prin diplom'a sa dein 29. Ian. 1653, éra prin diplom'a dein 28. Dec. 1656 confirmà in scaunulu mitropoliei romanesci orthodoxe pe archiepiscopulu si mitropolitulu Sava Brancoviciu et Coreniciu, de natiune serbu, dein renumit'a familia a domnitoriloru serbesci, acumu inse scapatata. Pe acesta 'lu recomandase principelui episcopulu calvinescu anume Georgie Isulai. Dein acésta diploma merita se insemnamu, cà intrensa sunt aratate marginile, pàna unde se intindea jurisdictiunea eclesiastica a mitropoliei de Alb'a-Iuli'a, adeca nu numai preste tóta Transilvani'a propriu disa, ci si pàna diosu la Dunare in Banatulu Severinului si de acolo in susu pàna in districtele Beiusiu, Bihari'a si Maramuresiu; dara cele 15 puncte coprinse in diplom'a data lui Stefanu Simionu de G. Rakoczi I., aici lipsescu cu totulu. Se vede cà in situatiunea ce'si preparase Rakoczi cu nebuniile sale, nu'i dete man'a deocamu-data se se ocupe si de propaganda religiósá, precumu facuse tata-seu. In aceeași diploma se committe si acestui mitropolitulu, cá se ingrijésca de tiparirea cartiloru in limb'a romanésca.

Georgie Rakoczi II. aruncase tiér'a in cele mai mari calamitati prin ambitiunea sa de a ocupa tronulu Poloniei. Batutu fórte reu in Poloni'a, provocà ingerenti'a Pórtei otomane, de aci destituirea sa si numirea de altu principe. Turci si tataru, haiduci dein Ungari'a si nemti imperatesci devastarà tiér'a càtiva ani, pàna ce o adusera la marginea perirei. In scurtu tempu se schimbara trei domnii, a lui Franciscu Rhei, a romanului Acatiu Borcea, a unui altu romanu renegatu Ioanu Keméuy (Comanu), pana candu in fine pasii turcesci inpusera tieriei pe unu boieriu de secuuiu, anume Michailu Apaffy, unu omu bunu, inse betívu; dara turciloru le placù statur'a lui cea mare.

In acelea dile de ruina si decadentia generale ce se intendea preste tóte trei principatele dein Daci'a, mitropolitulu Sava II. mai midiuocesce una diploma in favórea clerului seu, dela principele A. Borcea, cu dat'a dein 15. Martiu 1659. Principele Michailu

Apaffy rogatu totu de mitropolitulu Sava II. confirma si elu diplom'a data de Borcea in favórea clerului romanescu prin alt'a dein 9. Sept. 1663. Dupa cinci ani inse confirma in 20. Februaru 1669 si pe a lui Georgie Rakoczi data mitropolitului Stefanu Simionu. In acea diploma pe langa ce se provocà la actele respective ale antecessoriloru sei la tronu, mai co-prende si volienti'a sa in patru puncte dicundu: Se se faca scóle romanesci in monastirea dein Alb'a-Iuli'a, adeca la mitropolia, si in trei districte, Hunedór'a, Maramuresiu, Cetate-de pétra. Se se restaure typographi'a romanésca dein Alb'a. Se se destitue toti preotii carii sciu numai carte serbésca, si in loculu loru se se puna altii carii cunoscú si literatur'a romanésca (qui et literaturam valachicam callent). In fine cá mitropolitulu romanescu in tóte casurile in cari va avea se hirotonésca preoti, se puna protopopi, cumu si in casuri de pedepsire, de visitatiuni eclesiastice, de revisiunea causelor grele, in convocarea sinodului generale, se dependa dela dispositiunile pe care le va lua episcopulu calvinescu, care in tóte actele pórtá titlu de orthodoxu; éra dupa-ce se voru termina lucrarile sinodului generale romanescu, mitropolitulu cu membrii ceilalti se fia obligatu a se presenta in sinodulu unghurescu, ori candu ii va comanda episcopulu calvinescu, pentru-cá asia sinodulu unghurescu se ia la revisiune lucrarile sinodului romanescu, si membrii acestuia se aiba ocaziune de a invetia canónele calvinesci.*) Acestea puncte se in-punu clerului romanescu sub amerintiare de pedepse. In modulu acesta Apaffy cu consiliarii si cu popii sei calvinesci deregendu errórea comissa de Rakoczi II. cu ocaziunea confirmarei lui Sava, in 1656, candu acestuia nu i se pusera cele 15 conditiuni, se desfiintara si cele dein urma resturi ale autonomiei nóstre basericesci.

Cu tóte acestea, pacharulu inca nu era plinu, scandalele si tirani'a inca nu ajunsesera la culme. In aceleasi tempuri dietele tieri ori-candu era vorba de romani si de baseric'a loru, le aruncá insultele cele mai barbare in façia. Prin articlii de lege fundamentali natiunea romana (oláh natio) se declara numai de suferita (tolerata) in Transilvani'a si Ungari'a, pàna candu voru cere interesele tieri cá se mai fia suferita. Totu asemenea fù proscrisa si excomunicata intréga baserica orthodoxa romanésca cu totu clerulu si poporulu seu; preste acestea locuitorii de religiuni heterodoxe confederati intre senesi prin asia numit'a uniune transilvana depunea juramente solemne, cà voru observa strinsu aceste legi de proscriptiune. Acelu juramentu se innoiá la tóte successiunile in domnia, pàna in a. 1837. De aci incolo natiunea si religiunea romanilor era lasata cu totul in discretiunea domnitoriului.

Prin art. de lege dein 16. Febr. 1643 mitropo-

litulu si episcopii romanesci sunt opriti sub pedeps'a destituirei a hirotoni preoti dein filii tieraniloru.

Prin alte legi, cumu este cea dein 1. Maiu 1639, se decide, cá filii preotiloru se fia supusi la iobagia, prin urmare parentii loru nu potea se'i dea nici la scóla fóra permissiunea patronului calvinescu, éra déca ilu dá, boieriulu ilu aducea dela scóla si'lu supunea la pedepse grele. (Aprobat. Const. I. 8. art. 4).

Prin art. 13 dein 12. Febr. 1651 se dictase pedéps'a mortiei asupra protopopiloru romanesci, carii aru cutedia se despartia casatorii asia cumu sciá ei, dupa canónele si praxea basericei resaritene, éra nu dupa cele calvinesci.

Prin art. 2 dein 1. Oct. 1678 se interdice nobilitarea preotiloru romanesci, precumu si castigarea de averi imobiliare (mosii, pamenturi).

Amu mai potea cita una serie lunga de legi, dein care se se cunósca natur'a tiraniei sub care gemuse baseric'a romanésca in Transilvani'a si Ungari'a, dara celoru carii voiescu a le cunósce, le stau deschise collectiunile de legi, deintre care multe se afla si tiparite; preste acésta credu cà scopulu ce ne-am propusu, este ajunsu si cu enumerarea facuta pàna acilea.

Mitropolitulu Sav'a II. Brancovicu nu era omulu care se fia potutu suferi acumularea ulterioara a ne mai auditeloru infamii preste clerulu si baseric'a sa si cu atátu mai puçinu surparea progressiva a ei; de aceea elu se decisé a lua positiune defensiva càtu s'ar potea mai tare. Dupa-ce vedih cá superintendéti calvinesci Petru Kovásznay si successorii acestuia in scaunu anume Mich. Thofeus si Tiszabecsi se incórda dein tóte poterile, cá dupa lupta continua de una suta si mai bene de ani, in fine se dea basericei romanesci orthodoxe gr. res. lovitur'a de gratia, se puse si elu dein respoteri pe langa Apaffy, cá se asigure incai usiorari materiali clerului seu, si asia mai stórse dela elu, in a. 1673 una alta diploma, in care principele cunósce, cà preotimea romanésca era intru adeveru saracita si asuprita preste tóta mesur'a, de aceea o scutesce dein nou, mai alesu de darea decimelor dein cerealie, dein mustu, legume, oi, porci si stupi; éra fiendu-cà decimatorii nu se supunea la mandatulu domnitoriului, in 14. Iuniu 1676 emitte unu decretu amerintiatoriu asupra loru. De alta parte inse mitropolitulu Sava II. in locu de a salva macaru nesce ruine dein autonomi'a basericesca, tocma dein contra, ajunge cu anim'a sfarmata de doreri cá se mai vedia si unu altu edictu alu lui Apaffy datu la cererea lui Tiszabecsi in 14. Iuliu 1674, càtra mitropolitulu, protopopi si preoti, prin care le demanda de nou, sub grea pedépsa, cá se recunósca supremati'a episcopului calvinescu, carui i s'a datu dreptulu de superinspectiune preste tóte basericele romanesci, pentru-cá se indrepte errorile loru si dupa impregiurari se le guberne, se faca prin ele visitatiuni canonice, cu care ocaziune se fia obligati a

*) Vedi T. Cipariu Archivu Nr. 31 pag. 11.

se presenta la elu totî pe câtî îi va cita înaintea sa, si nici-unulu se nu cutédie a resiste.*)

Ce mai potea face mitropolitulu Sava II. fația cu acésta nebuna porunca a tiranului paganu? Aristocratia romanésca trecuse în partea ei cea mai mare de multu la calvinia; chiaru si familii romanesce si grecesce emigrate în urm'a revolutiuniloru dein Munteni'a în Transilvani'a se calvinisera; câtiva protopopi si unu mare numeru de preoti era calvini, éra altii se clatiná tare. În situatiuni de acéstea popórale atacate chiaru la altariile loru, iau recursu la ultim'a ratiune, adeca la arme. Acésta eventualitate inse era prevediuta prin cativa art. de lege, si anume dein anii 1620, 1622, 1632 si 1650, prin care se interdice, anume romaniloru, portarea de orice arme, cumu pusca, lance, tolba cu sageti, sabiia, palosiu, ciocanu cu manunchiu lungu, darda si ori-ce alta arma, éra prin art. 9 dein 23 Aprile 1638 li se interdice si calaritulu**). Preste acéstea, mitropolitulu potea se scia, cà la cea de antaia încercare de a'si apara religiunea cu armele, gubernulu era se chame indata ajutoriulu turciloru stationati în Banatu. Dein principatele romanesce, ajunse si ele între anii 1660—1680 la stare fórte problematica, nu potea se astepte altu-ceva, decatu celu multu unele subventiuni materiali destulu de modeste, si acelea inca numai déca nu era periculu de a se compromitte tiér'a. Atát'a se spune în viéti'a lui Sava, cà de câteori se reintorcea elu séu frate-seu Georgie dein legatiuni în care'i tramitea domnulu Transilvaniei la domnii tieriloru vecine, totu-deaun'a aducea dela acésta recomandatiuni pentru baseric'a orthodoxa orientala dein Transilvani'a.

Pàna pe la a. 1668 turcii si tatarii arsesera de doue-ori monastirea, baseric'a si residenti'a archiepiscopésca dein A. Iuli'a. Poporulu nu era în stare de a le restaura, cà-ci se aflá storsu pàna la meduva si totu-odata selbatacitu. Sava cerú în acelu anu permissiune dela Apaffy, cà se plece împreuna cu frate-seu la cersite în tierile orthodoxe, cu scopu de a reedificá Sionulu romanescu dein Transilvani'a. Ei se decisera a strabate pàna în interiorulu Rusiei. Trecundu pe la Smolensk ajunsera la Moscua, unde tiarulu Alexiu Michaeloviciu, tatalu lui Petru I. celu mare îi coprense fórte bene, si dandu-le intru ajutoriu pe boiariulu Artemonu Sergieviciu, le deschise cale larga, pentru cà se póta face colecte de bani, éra pe Georgie l'a pusu se siéda între boiarii imperiului, precum scrie însusi elu în biografi'a frate-seu a mitropolitului.

Pe catu tempu mitropolitulu Sava II. petrecuse

*) Vedi tóte acéstea documente latinesce si celu dein urma unguresce în Archivu Nr. 29 pag. 572—5.

***) Vedi Approbatae Constitutiones Edict. XLIV. si Comes Josephus Kemény: Index articulorum diaetalium etc. în Museulu dela Clusiu si în una collectiune decopiata de Stef. Moldovanu.

în Russi'a, superintendentele calvinescu Michailu Thofeus se folosí de tóte miidulócele si tóta influinti'a sa ce avea la curte si la consiliarii principelui, cá prim'a persóna basericésca a calviniloru, pentru cà de un'a parte se mai traga pre câtiva protopopi la calvinia, éra de alt'a se scótia dela Mich. Apaffy unu edictu, prin care mitropolitulu se'i fia interdisu a mai hirotóni preoti fóra permissiunea calvinului, se i se taie si un'a parte considerabile a venituriloru basericesci. La întórcerea sa mitropolitulu se planse la Apaffy în contr'a noueloru mesuri tirannice; dara nu potú scóte dela elu mai multu, decatu susu memoratululu edictu dein 1673, si acést'a inca abia dupa cincí ani. Numai dupace superintendentele calvinescu se apucà se restórne chiaru si cultulu divinulu alu basericeci nóstre si anume se oprésca servitiulu santei liturgii cu tóte celelalte parti ale cultului si alte dantine basericesci, adeca abia dupa siepte ani dela reintórcerea mitropolitului dein Russi'a, Apaffy prin edictulu seu de dato Alb'a-Iuli'a 30 Decembre 1675 subscrisu de elu si de secretariulu seu Franciscu Lugasu, unulu deintre renegatii dela Banatu, mai infrenà cevasi fanaticumulu popiloru calvinesci prin cuvintele: „Noi nu amu datu pàna acum'a nimerui volia cà se impedece (pe clerulu romanescu) în usulu libertatiloru castigatela dela antecessorii nostrii de gloriósa memoria;“ apoi mai la vale demanda strinsu, cà „basericele romanesce orientali, preotii si protopopii se nu se smulga dela scaunulu basericeci orientali, de acumu si în venitoriu,“ éra veniturile lui cele usitate, adeca cate unu bietu florinu dela fiacare preotu, se nu i se mai micsioredie, si se fia lasatu în pace, cà se'si póta restabilí baseric'a si monastirea, si în fine, cele rapite dein veniturile mitropolitului se i se restitué etc.

Acestu rescriptu domnescu a trebuitu se întiepe reu pe superintendentele calvinescu, de aceea se pare cà si-a pusu pitiorulu în pragu cà se pérdia pe Sav'a. Numai asia ne potemu esplica esirea diplomei dein 24 Octobre 1679, prin care Apaffy confirma de nou pe Sava II. în scaunulu mitropoliei, cu dreptulu de a'si pune elu preoti si protopopi. Este invederatu cà Sava II. vediendu'si scaunulu subminatulu, a facutu totu ce a sciutu, pentru cà se'si castige confirmatiune noua.

(Va urmá.)

Documente historice din 1848 et 1849.

(Urmare.)

20. ПАРДОН ЦЕНЕРАЛ.

Ч. Р. Маіестате ФЕРДИНАНД I. Император конституціонал ал Австріеі, рецеле Унгаріеі ші ал Боеміеі къ ачест нѣме ал V., рецеле Ломбардіеі ші ал Венеціеі ш. ч. prin дималтъ хотъраре дин 8. Септемврие а англїи къргьторїѣ с'а дндѣрат а дндѣвїнда пардон ценерал да тодї десерторїї дин ч. р. трѣне, днченанд

дела страцемецкер дн жос, карі афаръ де вина десер-
циеі пѣ вор фі фѣкѣт алта, ші се вор арѣта дн сорок
де треі лѣні сокотіт дін зѣа ачестеі пѣвлікѣціі.

Дрепт ачееа лі съ ва да ертаре депліпъ ла тоці
фечіоріі, днчепѣнд дела страцемецкер днжос, карі къл-
кънд жѣрѣмѣнтѣл пѣрѣсірѣ стеагѣл лор, ші карі афаръ
де десерцие (фѣцїре дін кътане) п'аѣ фѣкѣт алтѣ вїпъ,
дакъ дн сорок де треі лѣні, адекъ пѣпъ ла 21. Іа-
нваріе 1849 інкѣсївѣ, се вор арѣта ла чел маі деа-
пропе команданте мїлітарїс, орї дакъ се вор днтоарче
ла реціментеле лор.

Дїппотрївѣ тоці ачеіа карі, стѣрѣнд дн пѣкатѣл
кълкѣреі де жѣрѣмѣнт пѣ се вор арѣта дн ачест со-
рок де пардон генерал, се вор педепсі дѣне тотѣ
аспрїмеа лецілор мїлітѣрешї.

Дела ч. к. Генерал-Командо дн Трансїлванїа.
Сїбіѣ 22. Окт. 1848.

ANTON Baron de ПѢХNER,
Ф. М. Л.

21. Provocare la contribuiрі pentru infientierea unei
garde nationale.*)

Фрацілор Ромѣні!

Ної не афлѣм дн тїмѣрїле челе маі крїтїче.
Спре а не пѣтѣ апѣра віаца ші аверѣ не ам формат
о Гвардіе націоналѣ ромѣнѣ. Цїпереа Гвардіеі, дн-
тр'артареа еї ші днлесїпереа оффїцірілор каре де вѣлѣ
воіе се жертфеск пентрѣ вїнеле пѣтѣлѣі ромѣнск,
пѣртареа корреспондїнцелор челор пѣтѣроасе, тоате
ачестеа чер келтѣїел маї. Ної, фрацілор, п'авем касе
націонале, ної п'авем сѣме де ванї стрѣнсе. Дечї не
дндрептѣм черереа поастрѣ кътрѣ вѣпа воїндѣ а Ро-
мѣнілор шїї рѣгѣм фрѣцѣше, ка фїекаре съ конпрї-
вѣаскъ спре ажѣндереа сконѣлѣі челї сѣжнт, атѣта
кѣт дї ва ста прїп пѣтїндѣ. — Комѣнїтѣділе вор да
ванї ла Кѣпїтанї шї В.-Кѣпїтанї, пентрѣ каре вор прїмі
адеверїндѣ; Кѣпїтанї шї В.-Кѣпїтанї дї вор да ла
Трївѣнї шї В.-Трївѣнї, ачешїа ла Префекціі шї В.-Пре-
фекціі Лецілор, шї ачешїа апої дї вор трїміте ла
Комїтет дн Сїбіѣ, каре ва днгрїжі пентрѣ аконерїреа
келтѣїеллор. Тоці прїїміторїі вор да адеверїнде ла
ачеїа дела карї аѣ прїїміт сѣтеле. Нѣтеле конпрївї-
торїлор се вор пѣвлїка прїп Газете.

Адѣчешї, Фрацілор, ачешїа жертфѣ ла алтарїл
лібертѣціі; къчї акѣм пѣтем зїче дн адеврѣ: къ чеѣ
че даці воѣ вѣ даці!!

Сїбіѣ 10/22 Октоврїе 1848.

Комїтетѣл Націоней ромѣне:

А. Треб. Ласрїанѣ.
Сїмеон Барлѣд.
Нїколаѣ Бѣлѣшескѣ.

Флорїан Мїкенѣ.
Тїмотеѣ Цїпарїѣ.
Іоанне Бранѣ.

*) Fôrte tardiu. Acést'a trebuea se se faca indata dein
Maiu, déca romanii aru fi avutu pe atunci macaru numai
experienti'a de astadi.

22. Relatiunea protopopului v. prefectu Stefanu
Moldovanu cátra canoniculu membru alu comitetului
Tim. Cipariu, despre tribunulu Petru Banta, care se
alienase de minte.

Maria Tua Domnule Canonicu! Alalta eri —
adeca Sambata in 2. Oct. candu mergemu se ingropu
unu mortu, am vediutu cá pe la podulu Tirnavei vine
o multime de omeni cu lanci si cu tobe — spre
orasiu. Dein curiositate am státu in locu, si dupa
ce au trecut o multime, in mislocu intru unu caru
am vezutu pe fratele clericu Banta Petru; m'am
apropiatu de caru si salutandu am intrebatu, cá unde
mergu? — Imi respunse: la Mediasiu. Eu am disu,
pentru ce? Resp.: se vestimu pecatele unguriloru, si
se juramu omenii. Am intrebatu, cui ati datu de
scire. Resp.: nui de lipsa, pentru - cá sasii sunt ai
Imperatului, si noi ai Imper. Eu audiendu acéstea, am
lasatu ingropatiunea si am alergatu in fruntea mul-
timei in cetate, lasandu vorba la cei din frunte, cá
numai in piatia se se puna in rendu bunu inaintea
ospitiului Dlui maioru Clococianu, la care am
intratu si iam pregatitu inim'a, la scopulu depunerii
juramentului, dela carele pâna ce m'am intorsu in
piatia, fr. Banta au fostu si inceputu deintr'unu caru
a vorbí, cumcà elu e domnulu loru, si nu altulu; de
elu se asculte, cá'i renduitu dela imperatulu etc. Cu
graba l'am mulcomitu si l'am povatiuitu la D. Clo-
cocianu, unde scalcieturile i leam netezitu, apoi dupa
cuvїntia l'am condusu la D. consulu alu cetatii, unde
se nu fiu intocmitu lucru laudandu hospitalitatea si
leialitatea sasiloru, erá pe acї se'i imprastie cu rusine;
ei pentru popóra carele s'au aratatu cá sunt dein
trii sate vecine, adeca; din Blasiuti, Peucea si
Dirlosu in numeru cá 400, din dreptulu vecinatatii
si alu dragostei, au datu libertate ca se depuna ju-
ramentulu solene, luandu asuprà'mi in protocolu re-
spunderea pentru excessuri (lucru greu). Si asia in
faci'a notariului magistrat. renduitu dein partea ce-
tatii si a dlui maioru, leam cetitu juramentulu, si
l'au depusu frumosu; apoi au fostu vivate pentru
Imperatulu constitutionale, pentru dn. consulu alu
cetatii, oficiolatu si fratii sasi. Apoi dupa - ce prin
dn. maioru, carele acésta fapta cu lacrimi de bucuria
nu numai au primitu, ei au si promisú cá o va a-
rata la D. Exc. Sa Generalcomand., precum si dein
partea Magistratului la In. R. Guberniu asemenea a
se face D. notariu au descoperitu, — s'au pusu ca-
petu acestei solemnitati, si s'au departatu. Intre su-
tele de sasi fr. Banta éra fóra nexu au inceputu a
vorbí, si nimicu ad rem; care portare priminduo cu
anima sangeranda, am posfitu se poruncésca cá se
viie inaintea besericii nóstre tóta multimea, si se'si
ia pucinu repausu, cugetandu se'i pociu siopti si eu
ceva, ca se fia bine. — Acésta s'au si facutu, si cu
tóta cuvїntia in ordine militariu au si mersu cu totii.
Candu apoi s'au pusu in doue renduri facia unii cá-
tra altii, in capetu s'au facutu careiu, si li s'au datu
invetiatura se fia bunu si se se folosésca cu armele

numai spre aparare etc. — Intre acestea a sositu stafeta cu rescriptulu imperatescu dein 3. Oct. a. c. D. Maioru l'au si trimisu la mine ca se'lu publicu. Eu dara l'am si publicatu (socotescu că si in Blasiu au sositu, si de cumva nu, aici ilu inchidu); si s'au facutu bucuria mare. Numai aceea au fostu reu, că am lasatu de si fr. Banta au vorbitu, si ce au disu: „Vedeti, mia trimisu Imperatulu prin D. maioru că se ve spuiu, cumu-că nu ve mai poruncesce solgabireu, nu vice-spanu, nu ispanu, ci eu sunt domnulu vostru; eu ve poruncescu.“ Ci si acésta o am astupatu cum am pututu, si am priceputu cumu-că nu'i gluma, acesta e smintitu. Fiindu 6 óre séra, omenii s'au dusu pe acasa in rendu bunu, remaindu cătiva cá se grisiésca de elu, si leau datu porunca ca „mane diminétia,“ adeca eri, éra se vie, se'lu duca la Dírlosu cu totii. Au remasu la mine si iam facutu tóte vesele, si cu dragu m'au ascultat, principii sanatóse amestecandu vorbirei; inse totusi candu si candu isbutea cu vorb'a, cum nu se cuvine. La cina pucinu au mancatu, n'au beutu si in 6. Novembre neau spusu, ca la Harangláb au voitu unгурii se'lu omóre si au scapatu printre ómeni ascunsu, cum au pututu. Dara si tóta nóptea n'au dormitu, ci s'au pusu si au silitu pe adiunctulu seu, ficiorul preutesei neunite dein Blasiuti, de au scrisu la fr. protopopulu Siarosului cá se'i trimitia 5 fl. m. c.. Au trimisu circulariu la 11 sate, ca negresitu se vie cu totii cu preoti cu totu pe dumineca, adeca pe eri, la Dírlosu — cá se'i conscrie si se le vestésca ce iau trimisu lui Imperatulu pe stafeta. Acéstea ispravindu nu miau datu pace, numai se me scolu si se'lu intorcu rescriptulu pe romania. Eu m'am sculatu si bucurosu am ostenitu, fiindu-că lucru acesta si mie miau placutu forte. S'au facutu dio, m'am dusu la beserica. Satele de eri au venitu. Si acum au vorbitu; inse nu de obsce, ci in casa cu carii au venitu in lontru, si bine si reu, de au trebuitu de multe-ori se'lu oprésca domn'a mea cu alte vorbe luandui firulu. Cătra sfersitulu lyturgiei au venitu in beserica si au statu modestu; dupa predica s'au suitu in cathedra, au ingenunchiatu acolo, apoi s'au sculatu, si din Ciaslovu psalmulu lui David 87. „Domne D. mantuirii mele dioa am strigatu, si noptea, l'au esplicatu, cum s'au implinitu intru elu, cum au strigatu in totu comitatulu Cetatii-de balta; cum de o septemana nu dorme, cum elu e dreptu, cum au fostu saracu, si acum e domnu; cum e invetiatu, că 15 ani au imblatu la scóla, cumcá s'au spoveditu in totu anulu in viatia si atunci nu 'iau venitu bine aminte tóte pecatele, dar acum tóte le vede. cum s'au pogoritu angerulu lui Ddieu in inim'a lui si tiene sfatu cu mintea lui, apoi au plansu si au vorbitu mai multe sine nexu. Eu vediendu că nu merge bine lucrulu, l'am rugatu se se crutie, că se va bolnavi, si m'au ascultat. Esiendu din biserica, in publicu iau fostu numai atáta cuventarea, „Fr. Romaniloru, vedeti că eu suntu arma buna, că am péna in pa-

larie cá si voi.“ La prandiu au mancatu pucinu. Ungurii de prin pregiuru au venitu, si l'au pusu in pânda, s'au preumblatu in susu in josu pe la port'a mea. Unu Györfi Anti, deregatoriu dela Dírlosu au indrasnitu de au venitu si in lontru si au spusu că satele s'an adunatu, si impusca orbesce inca si in curtea domnu-seu. Acésta l'au spariatu si mai tare. 'Iau spusu si de trei ori, cum au patitu la Haranglab cu unгурii. Esia afara singuru. Eu pe acesta l'am scosu cu vorbe dulci dela mine si am hotaritu se nu mérga la Dírlosu; ci se remaie intr'atata. M'au ascultat. Pe trimisii poporaloru acolo adunate ca la 1000, iam mangaiétu, si li s'au datu instructie ce se faca si fara de densulu. Nb. Ungurii ilu pandea prin orasiu si pe afara mai cu séma la podu. Dupa vecernie m'am dusu la unu mortu se'lu ingropu, numai ce vediu că fugu omenii pe deasupra ciganiloru. Ce este? am intrebatu, si mi s'a respunsu că fuge domnulu imperatescu; ci clericulu dela Bazna si dascalulu l'au intorsu, dara la mine a veni n'au voitu, dicundu că acolo e unгурulu, se'lu omóre ca si la Harangláb. Asia s'au stramutatu la parochulu neunitu de aici, unde s'au pusu straji, si l'au mangaiétu. Orasiulu s'au pusu sub paza strinsa. Totusi unгурii din Blasiuti si Dírlosu cu cei de aici s'au totu preamblatu pe uliti'a nostra pana in nópte, nesciindu ce am facutu cu densulu. Acum ilu trimitiu la Blasiu, si socotescu că se póte ajuta, daca i se va slobozi sange, si va petrece intre ómeni veseli sub buna scutintia.

NB. Pana ce am scrisu epistol'a, carutiulu au pornitu fara scirea mea, eu dara o trimitiu prin Bazna.

Cu acestea recomandatu remainu alu Mariei tale D. Canonicu

plecatu sierbu
Mediasiu, 4. Oct. 1848 Steph. Moldovanu,
Administr. Ppp. Mediasiuului.

23. Комитетъа нацїсней романе вицепрефектълѣ Стеф. Молдован дела Медіашѣ.

Съ скріе Дѣмїтале дела ачестѣ Комитетѣ, ка акълънд черереа локѣиторїлор дїн Джрлос, карї се плжнѣ къ ле-а къзѣтѣ трївнѣл дн ловїреа дела Огра, съ ле денѣмѣщї знѣ трївнѣл, шї съ органисацї ачел трївнѣтѣ, дн каре óменїї дела ачеа днтѣмпларе дѣмѣл ретѣчїнд, фърѣ а шті де чїне съ се цїнѣ. шї лжнѣ чїне съ се алѣтѣре.

Съвїз 13 Септ. 1848.

Прїн
Basilii Maior mp.,
Secretariu.

24. Aici vine proclamatiunea energiósa si infocata, esita dela adunarea generale a cetatieniloru sasi din Sibiu, prin care provóca la arme si inrolare pe junimea sasésca, apellandu la nobilitatea, onórea, ambitiunea si venitoriulu ei, la exemplulu parentiloru, si la vointi'a imperatului. Fiendu prea lunga pentru

scopulu nostru, ne marginimu a reproduce din ea numai unele parti, prin care se caracterisédia de ajunsu spiritulu de care era dominatu pe atunci poporulu sasescu.

„Wackere Sachsenjugend!

Der Kaiser braucht Soldaten; darum ruft er die Söhne seiner treuen Völker unter seine Fahne. Aus eigenem freien Antriebe sollen sie kommen, denn der Kaiser weiss, dass seine getreuen Völker ihn lieben und gerne und freudig für ihn kämpfen wollen. Darum ist in Hermannstadt der Werbetisch aufgestellt und unter dem Spiele der Musik die kaiserliche Fahne mit dem österreichischen Doppeladler entfaltet und in die Lüfte gehoben worden, dass auch den Sachsen ein Zeichen gegeben werde, dass der Kaiser sie rufe und auf ihre alte Treue vertraue.

Auf denn, junges Sachsenblut! tritt heran zu Deines geliebten Kaisers Fahne und schlage ein mit Begeisterung zu bravem Dienste unter derselben. Du weisst, die Zeiten sind böse und werden bald noch schlimmer werden; der Bürger in der Stadt muss sein Gewerb stehn lassen und reiht sich in die Bürgerwehr ein, der Landmann auf den Dörfern, muss statt des Pflugs und der Hacke, den Spiess und die Sense in die kräftige Faust nehmen und sich fertig halten zum Landsturm. Jeder, der sie nur tragen kann, muss nach den Waffen greifen und wenn heute oder morgen die Sturmglocke auflärmend erschallt zum allgemeinen Aufgebot, rückt Alt und Jung in das Feld; — da darf keiner hinter dem Ofen stehen bleiben, denn Schimpf und Schande wäre das Loos und Spott sein Theil.

“Es gilt ja unser eigen Wohl und Weh. Wir kämpfen ja um das Leben und das Glück unserer Eltern und um die Zukunft des kommenden Geschlechts, wir kämpfen mit Gott um das Theuerste auf Erden, um den edelsten Ruhm, um den Segen des Friedens.

Drum auf, was Sachs heisst, auf mit Kraft und Muth, Es grünt der Freiheit Saat aus unserm Blut! Der Kaiser rutt. Steht auf mit starkem Willen Und zeigt Euch werth, den Aufruf zu erfüllen!

Am 24 Oktober 1848.

Die Bürgerversammlung in Hermannstadt.

25. Прокієтъчизне инфрзгтъгѳіа а џепераріалѳі ко-манданте бр. Пѳхпер іп контра челорѳ каріі коммітеа крѳзімі ші девастацізіні.*)

Кѳ адѳѳкѳ ѳѳхпїре ам прїіміт шїрї, кѳ де ші ам слобозїт прокієтъчїзіле меле дїн 9. шї 18. Окт.

*) Acésta proclamatıne pórta dat'a, cumu vedemu, dein 26. Oct., adeca dupa plecarea secuiloru asupra romaniloru si dupa prefacerea in census a oppidului sasescu Reginu, care cadıu in manile secuiloru la 21. Oct. Confer. Baritiu Istorı'a regimentului II. rom. pag. 55--57. Red.

a. к., тотѳші ші акѳт ка ші маї інаїнте дн ѳѳлте ло-кѳрї але џѳрїї тот се сѳвѳршеск крѳзімі асѳпра пер-сѳнелор неармате ші фѳрѳ апѳраре, кіар ші асѳпра фемеїлор, копїлор ші бѳтрѳїлор, ші пе лѳпгѳ ачесте оторѳрї се фак ші пѳстїрї ші апрїндерї грозаве.

Мѳкаркѳ врѳжѳашѳл, каре есте армат днпрѳтїва дрептеї ші сѳїнтеї пѳстре кѳвсе, требѳе адѳс дн старе де а нѳ маї пѳтеа фї вѳгѳѳгѳорїѳ; дар даторїа чївілі-сѳчїзінеї, зїанїтѳдїї ші а релїгізнеї есте де а днкѳн-дїзра крѳзіміле, каре нѳ фолосеск нїѳнїї, чї адѳк пѳ-таї рѳсѳнаре ші днѳрѳжтаре, прекѳт ші де а дн-пїедека пѳстїрїле фѳрѳ нїчї зп скоп, ші де а крѳѳа пе кончетѳденїї неармадї, пе бѳтрѳнїї фѳрѳ апѳраре, пе фемеї ші пе копїї.

Фїїндкѳ опрїреа зпор асемenea фапте вреднїче де педепсѳ дн днпрїєдїзрїле де фадѳ се дїне де дн-сѳрчїнареа, че џеперал-команданѳл а прїїміто асѳпра са; де ачееа се порѳнчеще прїнѳр'ачеаста, ка дн фїе-каре гарнїсонѳ, зп офїцїр ка прешедїнте днпрїєзпѳ кѳ патрѳ метѳрїї, пе кѳт се ва пѳтеа дн осевїтеле на-дїзнатїтѳдїї, сѳ факѳ гравнїче ші страшнїче черчетѳдїї асѳпра тѳгѳзор днѳжнїлїлор че ле вор венї ла кѳ-пѳщїнѳѳ деспре крѳзіміле сѳвѳршїте асѳпра персѳнелор невіновате ші фѳрѳ апѳраре, прекѳт ші деспре жѳфѳрї, оторѳрї ші апрїндерї, атѳт дн сате кѳт ші прїп прецїзр, ші пе віновадїї чеї вор дескоперї, сѳї деа сѳѳ жѳдекатѳ леѳзїтѳ спре а се педепсї.

Асемenea вор фї даторї а зрѳта ші офїцїрїї, че сѳжт днпѳрїдїї пе ла осевїтеле деспѳрїрї але скѳ-лѳрїї џеперале пентрѳ паза ordїнеї ші а дїсїплїнеї.

Дрент ачееа ащент кѳ днкрїдїнѳаре, кѳ ачеастѳ порѳнкѳ а теа черѳтѳ де зїанїтате ші кіар де інте-ресѳл дрептеї пѳстре кѳвсе, се ва пѳне дн лѳкраре фѳрѳ снїптеалѳ дн тѳтѳ џара.

Сїбіїѳ 14/26 Окт. 1848.

Anton Baron de Páxner,
Feldmarschal-locot. шї Komand.-џеперал.
(Va urma.)

Unele sciri dela societatea academica romana.

Dn. Vegezzi Ruscalla dela Turinu, care in 30. Aug. a. c. implini frumós'a etate de 77 ani, tramise: Revues des Langues Romanes, publié par la société pour l'étude des langues romanes, Tome septième Janvier-April-Juillet 1875. Paris et Montpellier. 8° mare, pag. 476. Acésta este érași una dein acelea publicatiuni eminente, de care mai alesu membrii secțiunei filologice se bucurara cu totu dreptulu; éra coprinsulu scrisorei venerabilelui philoromanu Vegezzi-Ruscalla. adressate la societatea academica are se oblige pe totu romanulu la cea mai caldurosa gra-titudine.

Dvóstra sciti, cà aceia carii se încérca in tóté modurile cá se omóre natiunalitati, se exterminе limbi si literature. inbraca éu mare pass'une piele de cosmopolitu. Dn. Vegezzi Ruscalla in calitate de pro-

fessoru acumu la betranetie supreme tienù antierti: Lezione inaugurale dei Corsi de lingue straniere. Torino 16. Nov. 1873. Cu acea ocasiune gloriosulu si eruditulu italianu vorbindu despre limba si nationalitate, spre confirmarea theseloru sale citédia dein auctori vechi si noi sententie de acelea, care nu se potu cumpani cu totu aurulu si argintulu ce se scóte dein muntii Transilvaniei. Asia intre altele

Dein Plutarchu: Pentru unu poporu este infamia mai mare a'si perde limb'a decatu libertatea.

Eruditulu Romier dein Flandri'a: Limba este drapellulu (Vexillulu) natiunei. Celu ce nu are limba, nu are patria.

Renumitulu Arndt:

Was ist des Deutschen Vaterland?
So nenne mir das grosse Land!
So weit die deutsche Zunge klingt.

Adeca dupa Arndt: Ori-unde vorbescu, fia si macaru numai doi germani limb'a loru germana, acolo este patria germana. Mare si indrasnétia idea.

Eminentele publicistu Victor Sem in cartea sa titulata „Quelques consequenses du principe des nationalités“ Capu 12 dise: Acolo unde nu se mai vorbesce limb'a francésca, s'a finitu nationalitatea francésca. Totu acolo trebue se se finésca si Franci'a.

Adeca Sem cá si Arndt.

Asia dara limb'a inainte de tóte si mai pre susu de tóte, mai pre susu si decatu libertatea. Cine are limba, are si patria; cine nu'si are si nu'si cultiva limb'a materna, e mai reu decatu nomadii carii siedu in corturi si se muta dela unu locu la altulu. Libertatea se póte recastiga prin arte séu arme, limb'a perduta dispare in eternitate.

BIBLIOGRAFIA.

La diverse intrebari care ni se facura in tempulu din urma respundemu:

Cele mai multe carti dein câte anuntiamu in acésta fóia, le si avemu, inse séu numai pentru usulu nostru, séu cá destinate pentru bibliothec'a asociatiunei transilvane romane. Stau unele depuse si de vendiare la red., dara aprópe numai de ale societatei academice romane. Libraria nu potemu tiené. Intr'aceea la Brasiovu se afla si trei librarii bunicele, care tóte aducu, la cerere, si carti romanesci.

Dein Column'a lui Traianu nu mai primiramu de câteva luni nici unu Nr.

Dela Iassi Convorbirile nu ne vinu de 1½ anu. Ceealalta publicatiune literaria dela Iassi se pare cá ar fi incetatu.

Predicatoriulu sateanului romanu, fóia basericésca etc. continua a esi. Noi avemu aci fasc. X, pe Octobre, cu Foiti'a predicatoriului alaturata.

Redactiunea deschise abonamentu nou pe an. 1876. Asia dara si acésta foia eclesiastica promitte viétia.

Langa acea foia va mai esi inca si „Cartile saténului romane“ publicatiune popularia. Abonam. la Red. in Gherl'a.

Computulu in scól'a poporala alu Dlui protopopu I. Popescu, in Sibiu, edit. II. 1875 se afla la dsa si pe la librarii, cá si alte patru carti ale dsale. Pretiulu 1 fi. 20 cr.

Publicatiuni pedagogice vomu avea pe a. 1876 in limb'a nóstra atâtea, câte nu amu avutu nici-odata, anume in Sibiu 2, in Blasiu (langa Economulu) 1, Fóia scolastica, in Gherla 1, Scól'a, in Bucuresci 1, Revista pedagogica, care ese de 2 ori pe luna.

Pentru anuntiarea de mai multe alte publicatiuni ne lipsesce spatiulu; una totusi nu potemu trece cu vederea, adeca traductiunea noua esita din maiestri'a péna a dlui G. Sionu, cunoscuta de 30 de ani publicului romanescu. Aceea este:

Racine. Athali'a. Tragedia in 5 acte (1691). Traductiune de G. Sionu, membru societatiei academice romane. Bucuresci, 1875. Pag. 103. Pretiulu 2 lei.

De acelasi auctoriu la librari'a Socecu si alte librarii:

Poesii vechi si noue, ed. din 1857.

Istori'a Daciei, de Fotino, trad.. 3 vol.

Istori'a Tieriei romanesci, de Tunusli, id., 1 vol.

Misanthropulu, comedia de Molière, trad. in versuri.

Phedr'a, tragedia de Racine, idem.

Athali'a, idem, idem.

Sub tipariu:

Horatiu, tragedia de P. Corneille, trad. in versuri.

Pentru tiparirea Athaliei si a lui Horatiu, traducatoriulu deschidendu subscriptiuni cari s'au incredintiati la câte-va amici ai literiloru, cu aparitiunea Athaliei, róga pe acei domni cá se-i trimita foile incredintiate loru impreuna cu rezultatulu binevoitoriului loru concursu. La finele lui Horatiu se va publica numele subscriptoriloru.

Din Istori'a regimentului II. romanescu confinariu transilvanu se mai afla exemplarie la typographi'a Römer & Kamner in Brasiovu si la librari'a S. Filtsch in Sibiu. Pretulu 60 cr. v. a.

Dictionariulu ungurescu-romanescu, compusu de Georgiu Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 cóle, se afla depusu spre vendiare la librariile dein Brasiovu, Sibiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, Aradu, M. Sigetu. cu pretiulu originale ficu 3 fl. 70 cr. leg. tiépenu cu pie'e, si 3 fl. 20 cr. v. a. leg. usioru.